



## Інтелектуальна власність

**Шифр та назва спеціальності**

G3 – Електрична інженерія

**Інститут**

Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу (БЕМ)

**Спеціалізація**

-

**Кафедра**

Економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин (202)

**Освітня програма**

Сучасне програмування, мобільні пристрої та комп'ютерні ігри

**Тип дисципліни**

Обов'язкова,

**Рівень освіти**

Другий (магістерський)

**Форма навчання**

Денна, заочна

**Семестр**

2

**Мова викладання**

Українська, Англійська

---

### Викладачі, розробники

**Марчук Леся Сергіївна**

[Lesia.Marchuk@emmb.khpi.edu.ua](mailto:Lesia.Marchuk@emmb.khpi.edu.ua)

доктор філософії з економічних наук, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин

Авторка та співавторка понад 60 наукових та методичних публікацій.  
<https://web.kpi.kharkov.ua/bapm/uk/marchuk-lesya-sergiyivna/>

### Загальна інформація

**Анотація**

Дисципліна вивчає спеціальні питання, які пов'язані з інтелектуальними та комунікативними технологіями, що необхідні для розв'язування сучасних економічних задач.

**Мета та цілі дисципліни**

Метою вивчення навчальної дисципліни є підготовка магістрів за спеціальністю G3 «Електрична інженерія», що передбачає формування бази теоретичних знань та практичних навичок використання інтелектуальної власності у професійній діяльності.

**Формат занять**

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

**Компетентності**

ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел..

## Результати навчання

РН2. Знаходити необхідні дані, аналізувати та оцінювати їх.

РН6. Аналізувати проблематику, ідентифікувати та формулювати конкретні проблеми, що потребують вирішення, обирати ефективні методи їх вирішення.

## Обсяг дисципліни

Загальна кількість годин: 90, з них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять, 58 годин самостійної роботи.

## Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Дисципліна базується на навчальних дисциплінах: «Маркетинг», «Економіка підприємства», «Інформаційне забезпечення інтелектуального бізнесу», «Авторське право та право промислової власності в інтелектуальному бізнесі»

## Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. Застосовуються активні форми проведення занять: лекція, лекція-діалог, лекційне опитування, практичні заняття, семінар, співбесіда, консультація. На заняттях використовується компетентнісний підхід до навчання, ігрові методи, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій при вивченні інтелектуальної власності.

## Програма навчальної дисципліни

### Навчальні заняття

#### Лекції

| Теми лекцій                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Кількість годин |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <b>Тема 1. Поняття авторського права. Форми правового регулювання авторського права</b><br>Огляд основних теорій виникнення авторського права. Знайомство з системою міжнародно-правової охорони авторського права.<br>Аналіз особливостей механізму правового регулювання в авторському праві України.                                                     | 2               |
| <b>Тема 2. Суб'єкти та об'єкти авторського права</b><br>Ознайомлення з поняттями суб'єктів авторського права. Співавторство: поняття та види. Поняття, ознаки, види об'єктів авторського права.                                                                                                                                                             | 2               |
| <b>Тема 3. Виникнення авторського права</b><br>Основи роботи з державною реєстрацією авторського права. Особисті немайнові права автора. Ознайомлення з майновими правами автора. Строки дії майнових авторських прав.                                                                                                                                      | 2               |
| <b>Тема 4. Особливості набуття та здійснення авторського права на окремі об'єкти</b><br>Ознайомлення з можливостями авторських прав: Авторське право на офіційний твір. Авторське право на аудіовізуальний твір. Авторське право на комп'ютерні програми. Авторське право на збірники даних (бази даних). Авторське право на збірники та інші збірні твори. | 2               |
| <b>Тема 5. Управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав</b><br>Способи управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав. Колективне управління майновими правами. Договір про управління авторським правом та суміжними правами.                                                                      | 2               |
| <b>Тема 6. Суміжні права</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 2               |

Виникнення та здійснення суміжних прав. Ознайомлення з поняттями та сутністю суміжних прав. Вивчення об'єктів та суб'єктів суміжних прав.

|                                                                                                                                            |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Тема 7. Зміст та порядок здійснення суміжних прав</b>                                                                                   | 2         |
| Огляд прав та вимог до них: Права виконавців. Права виробників фонограм та виробників відеограм. Права організацій мовлення.               |           |
| <b>Тема 8. Захист авторського права та суміжних прав.</b>                                                                                  | 2         |
| Загальні теоретичні положення щодо захисту авторського права та суміжних прав. Загальні методи захисту авторського права та суміжних прав. |           |
| <b>Загальна кількість годин</b>                                                                                                            | <b>16</b> |

### Практичні заняття

| Теми практичних/семінарських занять                                                                                                                                                                                                                                                | Кількість годин | Вагові коефіцієнти $a_i$ |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------------------|
| <b>Тема 1. Поняття авторського права. Форми правового регулювання авторського права</b><br>Поняття авторського права. Форми правового регулювання авторського права. Теорії виникнення авторського права. Особливості механізму правового регулювання в авторському праві України. | 2               | –                        |
| <b>Тема 2. Суб'єкти та об'єкти авторського права</b><br>Суб'єкти та об'єкти авторського права. Поняття, ознаки, види об'єктів авторського права.                                                                                                                                   | 2               | –                        |
| <b>Тема 3. Виникнення авторського права</b><br>Виникнення авторського права. Державна реєстрація авторського права.                                                                                                                                                                | 2               | –                        |
| <b>Тема 4. Особливості набуття та здійснення авторського права на окремі об'єкти</b><br>Управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав. Способи управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав.                              | 2               | –                        |
| <b>Тема 5. Управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав</b><br>Управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав. Способи управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав.                          | 2               | –                        |
| <b>Тема 6. Суміжні права</b><br>Суміжні права. Поняття та сутність суміжних прав. Аналітичні завдання.                                                                                                                                                                             | 2               | –                        |
| <b>Тема 7. Зміст та порядок здійснення суміжних прав</b><br>Зміст та порядок здійснення суміжних прав. Права виконавців, виробників фонограм та відеограм.                                                                                                                         | 2               | –                        |
| <b>Тема 8. Захист авторського права та суміжних прав</b><br>Захист авторського права та суміжних прав. Загальні методи захисту авторського права та суміжних прав. Практичні завдання.                                                                                             | 2               | –                        |
| <b>Загальна кількість годин</b>                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>16</b>       | $\sum_{i=1}^n a_i = 0$   |

## Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (реферат).

### Опрацювання теоретичного матеріалу

| Теми для самостійного вивчення                                                                                                                                                                                                                                                     | Кількість годин |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <b>Тема 1. Поняття авторського права. Форми правового регулювання авторського права</b><br>Поняття авторського права. Форми правового регулювання авторського права. Теорії виникнення авторського права. Особливості механізму правового регулювання в авторському праві України. | 10              |
| <b>Тема 2. Суб'єкти та об'єкти авторського права</b><br>Суб'єкти та об'єкти авторського права. Поняття, ознаки, види об'єктів авторського права.                                                                                                                                   | 6               |
| <b>Тема 3. Виникнення авторського права</b><br>Виникнення авторського права. Державна реєстрація авторського права.                                                                                                                                                                | 6               |
| <b>Тема 4. Особливості набуття та здійснення авторського права на окремі об'єкти</b><br>Управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав. Способи управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав.                              | 6               |
| <b>Тема 5. Управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав</b><br>Управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав. Способи управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав.                          | 6               |
| <b>Тема 6. Суміжні права</b><br>Суміжні права. Поняття та сутність суміжних прав. Аналітичні завдання.                                                                                                                                                                             | 6               |
| <b>Загальна кількість годин</b>                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>36</b>       |

### Тематика індивідуальних завдань

Реферат передбачає виконання індивідуального звіту, розкривати обрану тематику, демонструвати вміння аналізувати інформацію та оформлювати текстові документи відповідно до мети навчальної дисципліни. Здобувач обирає конкретну тему в межах загальної тематики за погодженням з викладачем. Обсяг звіту: 8–12 сторінок основного тексту. Звіт має бути оформлений відповідно до вимог, наведених у літературному джерелі [2]. Завдання виконується протягом навчальних тижнів і подається на перевірку до екзамену.

### Інтелектуальна власність в професійній діяльності інженера

|                                                                                   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------|----|
| Тема 1. Поняття авторського права. Форми правового регулювання авторського права  |    |
| Тема 2. Суб'єкти та об'єкти авторського права                                     |    |
| Тема 3. Виникнення авторського права                                              |    |
| Тема 4. Особливості набуття та здійснення авторського права на окремі об'єкти     |    |
| Тема 5. Управління майновими правами суб'єктів авторського права та суміжних прав |    |
| Тема 6. Суміжні права                                                             |    |
| Тема 7. Зміст та порядок здійснення суміжних прав                                 |    |
| Загальна кількість годин                                                          | 22 |

## Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми або курс шляхом: проходження професійних курсів чи тренінгів, онлайн-освіти, професійних стажувань, у сфері, що відповідає навчальним цілям дисципліни.

Для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження курсу/стажування, опис програми тренінгу із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

### Рекомендовані курси, тренінги, стажування

1. Основи IT-підтримки, апаратне/програмне забезпечення, мережі, кібербезпека.

<https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/workintech/>

2. Word та Excel: інструменти і лайфхаки

<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/word-excel-instrumenty-lifhaky/>

3. Цифрова безпека на персональному рівні

<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/personal-digital-security/>

4. Основи Linux

<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/linux-basics/>

## Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

### Основна література

1. Кодекс етики академічних взаємовідносин та доброчесності Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» СУЯ ХПІ-ВЗЯОД-МР/10.1:2023.

<https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/43/2024/04/Kodeks-etyky-akademichnyh-vzayemovidnosyn-ta-dobrochesnosti-Natsionalnogo-tehnichnogo-universytetu-Harkivskiy-politehnicznyj-institut-.pdf>

2. Система стандартів з організації навчального процесу. ТЕКСТОВІ ДОКУМЕНТИ У СФЕРІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ. Загальні вимоги до виконання. СТЗВО-ХПІ-3.01-2025.

<https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/metodotdel/wp-content/uploads/sites/28/2025/06/STZVO-HPI-3.01-2025-2.pdf>

3. Бельтюкова Е.М. Правове регулювання правонаступництва майнових прав інтелектуальної власності згідно з цивільним законодавством України: дис. канд. юридичних наук. Одеса, 2019. 200 с.

4. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Бакалаврат для студентів вищих навчальних закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; Під ред. О. П. Орлюка, О. Д. Святоцького. — К.: Видавництво «Ін Юре», 2007. — 696 с.

5. Право інтелектуальної власності в Інтернеті: [науково-практичний посібник] / С.А. Петренко, К.: Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії наук «Інтерсервіс», 2013. - 288 с.

6. Перерва П.Г. Трансфер технологій [Текст] / П. Г. Перерва, Г. Кочиський, Д. Сакалі, М. Шомоші. — Верес-Харків-Мішкольц: НТУ «ХПІ», 2016. — 668 с.

7. Маркетинг. Менеджмент. Інновації: монографія / С.М. Ілляшенко, П.Г. Перерва, О.П. Косенко та ін. / за редакцією доктора економічних наук, професора С.М. Ілляшенка - Суми: ТОВ «Друкарня «Папірус», 2010. - 621 с.

8. Андрощук Г.О. Правовий захист програмного забезпечення (комп'ютерних програм та баз даних): монографія / Г. О. Андрощук, С. А. Петренко. — К.: Науково-дослідний інститут Національної академії наук Національної академії наук. — 2013. — 300 с.

9. Жаров В.О. Захист прав інтелектуальної власності. - К.: Інститут інтелектуальної власності та прав, 2004. - 64 с.

10. Бондаренко С.В. Авторське право та суміжні права. - К.: Інститут інтелектуальної власності та прав, 2004. - 260 с.

### Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо відповідно до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид

навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників  $k$ :

| Поточний контроль<br>(лабораторні роботи), $k_1$ | Контрольні роботи<br>(за наявності), $k_2$ | Індивідуальне<br>завдання<br>(за наявності), $k_3$ | Підсумковий<br>контроль<br>(для ОК з іспитом), $k_4$ |
|--------------------------------------------------|--------------------------------------------|----------------------------------------------------|------------------------------------------------------|
| 0,2                                              | 0,4                                        | 0,3                                                | 0,1                                                  |

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю:  $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$ . Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = \Pi \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + \Pi_k \cdot k_4,$$

де:  $\Pi$  – середньозважена середня оцінка за поточний контроль,

$I$  – оцінка за виконання індивідуального завдання,

$K$  – середньозважена оцінка за контрольні роботи,

$\Pi_k$  – оцінка за підсумковий контроль.

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i},$$

де:  $a_i$  – ваговий коефіцієнт за лабораторне заняття.

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1}{\sum_{i=1}^n b_i},$$

де:  $b_i$  – ваговий коефіцієнт за контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову ( $\Pi$ ,  $K$ ,  $I$ , ...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої  $O$  з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

### Шкала оцінювання

| Сума балів | Національна оцінка                            | ECTS |
|------------|-----------------------------------------------|------|
| 90–100     | Відмінно                                      | A    |
| 82–89      | Добре                                         | B    |
| 75–81      | Добре                                         | C    |
| 64–74      | Задовільно                                    | D    |
| 60–63      | Задовільно                                    | E    |
| 35–59      | Незадовільно<br>(потрібне додаткове вивчення) | FX   |
| 1–34       | Незадовільно<br>(потрібне повторне вивчення)  | F    |

## Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

## Погодження

Силабус погоджено

25.08.2025



**Завідувач кафедри**

Олександр ЗАКОВОРOTНИЙ

25.08.2025



**Гарант ОП**

Світлана ГАВРИЛЕНКО